

FIC Propuneri Prioritare pentru Competitivitatea Economică a României

Scop	Contribuția tehnică la măsurile prioritare pentru un viitor program de guvernare
Public	Document public – inclusiv viitorul Guvern al României

Scopul acestei contribuții

FIC propune cinci priorități complementare pentru atragerea investițiilor, creșterea competitivității și creștere durabilă. Fiecare propunere este structurată în jurul problemei identificate, soluției propuse, acțiunilor necesare din partea Guvernului, rezultatului economic și social așteptat, perioadei de implementare și implicațiilor bugetare acolo unde acestea pot fi cuantificate pe baza documentelor FIC disponibile public.

Împreună, aceste priorități își propun să constituie un pact multianual pentru competitivitate pentru României. Obiectivul este trecerea de la o elaborarea reactivă a politicilor la un cadru stabil care să sprijine investițiile, productivitatea și creșterea durabilă.

Aspecte privind neutralitatea

Acest document reprezintă o contribuție tehnică la consultările privind viitoarele priorități ale programului de guvernare. Nu susține niciun acord politic, partid politic, candidat la funcția de prim-ministru, majoritate parlamentară sau formulă de guvernare. Propunerile consolidează recomandările și pozițiile pe care FIC le-a susținut transparent și le-a făcut publice prin intermediul site-ului său și canalelor de social media. Includerea lor într-un program politic nu trebuie interpretată ca sprijin politic din partea FIC.

Rezumatul celor cinci priorități

Prioritate	Acțiunea principală solicitată Guvernului	Orizontul de implementare	Implicații bugetare indicative
Predictibilitatea fiscală și macroeconomică	Consolidarea indicatorilor macroeconomici cheie. Eliminarea impozitării pe cifra de afaceri (IMCA, impozitul suplimentar pentru instituțiile de credit) conform prevederii, menținerea cotei unice, publicarea unui calendar fiscal și pregătirea unei foi de parcurs etapizate pentru adoptarea euro.	De la imediat la multianual	Efectul pe termen scurt asupra veniturilor necesită evaluarea Ministerului Finanțelor.

Dezvoltarea unei piețe concurențiale și funcționale în sectorul energiei	Susținerea prețurilor competitive la energie și accelerarea dezvoltării capacităților de generare, stocare, dezvoltarea rețelelor și interconectare.	0-24 luni și până în 2030	Dezvoltarea rețelei este estimată la 18 miliarde EUR până în 2030 ¹ ; finanțare mixtă.
Îmbunătățirea cadrului de reglementare și modernizarea administrării fiscale	Instituirea unor standarde clare și efective de consultare publică, aplicarea sistematică a evaluărilor de impact, asigurarea unui cadru concurențial echitabil și utilizarea datelor ANAF pentru o colectare fiscală bazată pe analiza de risc.	0-36 luni	Costuri aferente infrastructurii IT și consolidării capacității administrative; utilizarea, acolo unde este posibil, a sistemelor existente finanțate din fonduri europene
Dezvoltarea investițiilor strategice și valorificarea fondurilor europene	Reformarea ARICE, crearea unui one-stop-shop și o capacitate regională, simplificarea planificării, evaluării și implementării fondurilor UE și concentrarea fondurilor UE pe reindustrializarea României	0-5+ ani	Finanțare pentru ARICE din surse multiple de aproximativ 12 milioane EUR pe an ² .
Transformarea digitală a sectorului public, dezvoltarea unei strategii naționale pentru date și valorificarea inteligenței artificiale pentru dezvoltarea capitalului uman	Instituirea unui cadru coordonat pentru transformarea digitală a serviciilor publice, asigurarea interoperabilității și aplicarea principiului unic, elaborarea strategiilor naționale privind datele și inteligența artificială, precum și dezvoltarea competențelor digitale și de inteligență artificială prin sistemul de educație.	0-3 ani	Investiții în interoperabilitatea IT, securitate cibernetică, infrastructură de date și competențe digitale/AI; prioritizarea fondurilor UE și a resurselor existente de digitalizare, acolo unde este posibil.

¹ Estimare din Analiza Pieței Energetice FIC, pagina 32 - <https://fic.ro/documents/romania-energy-sector-analysis-with-a-focus-on-gas-and-power>

² Estimare din propunerea FIC pentru ARICE, pagina 7 - https://ficromania.sharepoint.com/:b:/s/fic_company/IQCpkpckP-8ORowdStbCTbGEAdUMahc0gRd7thNO2pBctbA?e=25ecr9

Prioritatea 1 - Predictibilitatea fiscală și macroeconomică

Problemă identificată:

România continuă să se confrunte cu dezechilibre macroeconomice semnificative. Cea mai recentă evaluare a BNR semnalează acumularea unor vulnerabilități macroeconomice majore, generate de dezechilibrul fiscal persistent, deficitul extern ridicat, presiunile inflaționiste încă persistente și ritmul redus al creșterii economice. Deficitul de cont curent s-a menținut la aproximativ 7,9% din PIB, calculat pe ultimele 12 luni până în iunie 2026, în timp ce BNR estimează o inflație de 6,1% la finalul anului 2026, revenirea acesteia în interiorul intervalului țintit fiind anticipată abia în trimestrul IV al anului 2027. BNR subliniază că inversarea sau întârzierea consolidării fiscale ar prelungi presiunile inflaționiste, dezechilibrele externe și costurile ridicate de finanțare. Menținerea traiectoriei de corecție convenite la nivelul UE și înscrierea datoriei publice și a necesarului de finanțare pe o traiectorie sustenabilă reprezintă o condiție prealabilă pentru România.

Corecția fiscală a României are nevoie de o traiectorie credibilă care să nu afecteze investițiile private necesare pentru susținerea creșterii economice. Schimbările fiscale frecvente și imprevizibile cresc prima de risc și fac dificilă planificarea investițiilor. Un sondaj FIC realizat în rândul mediului de afaceri în octombrie 2025, a arătat că 64% dintre respondenți au amânat, redus sau reconsiderat planurile de investiții după introducerea IMCA, în timp ce veniturile raportate de 240 milioane de euro au fost mult sub estimarea inițială de 1,2 miliarde EURO³. Măsurile fiscale insuficient calibrate și impredictibile pot aduce statului venituri suplimentare pe termen scurt, dar ele produc efecte negative majore pentru bugetul de stat pe termen lung. Atunci când măsuri precum IMCA sau mecanismul de impozitare progresivă determină companiile să reducă, să amâne sau să relocheze investiții, statul pierde veniturile fiscale pe care aceste investiții le-ar fi generat pe termen lung, prin profituri, ocuparea forței de muncă, consum și activitate economică extinsă. Prin urmare, măsurile fiscale ar trebui evaluate în funcție de impactul lor general asupra investițiilor și asupra veniturilor bugetare pe termen lung, nu doar prin raportare la sumele colectate imediat.

Soluția propusă

- Adoptarea unui cadru multianual de consolidare fiscală și creștere economică, bazat pe disciplina cheltuielilor publice, îmbunătățirea colectării, extinderea conformării fiscale și măsuri care protejează investițiile productive.
- Eliminarea IMCA și a impozitului suplimentar aplicat instituțiilor de credit, precum și evitarea introducerii unor noi instrumente fiscale substitutive bazate pe cifra de afaceri. Menținerea regimului cotei unice și excluderea introducerii unor forme directe sau indirecte de impozitare progresivă, în absența unei evaluări riguroase a impactului economic, administrativ și distributiv, urmată de consultare publică

³ Date din Declarații Comune din mediul de afaceri:

- Statistici - <https://fic.ro/press-releases/comunicat-de-presa-comun-al-mediului-de-afaceri-din-romania-imca>

- Cifre - <https://fic.ro/press-releases/comunicat-de-presa-comun-al-mediului-de-afaceri-privind-impozitul-minim-pe-cifra-de-afaceri-imca>

extinsă, care să demonstreze sustenabilitatea și oportunitatea unei astfel de modificări structurale a sistemului fiscal.

- Publicarea unui calendar anual al modificărilor fiscale și de reglementare și asigurarea unui interval de cel puțin șase luni între adoptare și intrarea în vigoare a măsurile fiscale majore.

Elaborarea unei foi de parcurs naționale credibile și etapizate pentru tranziția de la leu la euro, fundamentată pe îndeplinirea sustenabilă a criteriilor de convergență macroeconomică, fiscală, monetară și instituțională și susținută de o evaluare distinctă a impactului tehnic, bugetar și administrativ al procesului de adoptare a monedei euro.

- Revizuirea modului de planificare și desfășurare a inspecțiilor fiscale la nivelul marilor contribuabili, astfel încât planurile de control și echipele de auditori să se bazeze pe o înțelegere aprofundată a legislației aplicabile companiilor, atât la nivel european, cât și internațional. Obiectivul ar trebui să fie reducerea presiunii administrative generate de controalele fiscale asupra marilor contribuabili, într-un context în care aceste companii trebuie să rămână competitive și să își mențină prezența în România. O povară fiscală și administrativă suplimentară poate reduce apetitul investițional al companiilor, mai ales într-un mediu fiscal perceput ca imprevizibil.

Mari contribuabili reprezintă unii dintre cei mai importanți contributory la bugetul de stat. Prin urmare, inspecțiile fiscale ar trebui orientate prioritar către contribuabilii cu risc fiscal real, pentru a facilita colectarea rapidă a veniturilor suplimentare datorate. Datele disponibile prin raportări precum SAF-T pot fi utilizate pentru evaluarea riscului fiscal și pentru o direcționare mai eficientă a controalelor.

Acțiunea necesară din partea Guvernului

- Integrarea calendarului fiscal, a principiului stabilității de minimum șase luni și a unei traiectorii credibile de reducere a deficitului în programul de guvernare și în strategia bugetar-fiscală.
- Menținerea eliminării IMCA, prevăzută de legislație începând cu anul 2027, eliminarea impozitului suplimentar aplicat instituțiilor de credit și evitarea înlocuirii acestor măsuri cu noi taxe bazate pe cifra de afaceri. Evaluarea oricăror forme reziduale de impozitare pe cifra de afaceri ar trebui realizată prin raportare la practicile UE și OCDE și la impactul acestora asupra investițiilor.
- Menținerea stabilității cadrului de impozitare a veniturilor persoanelor fizice pe parcursul perioadei de consolidare fiscală. Orice reformă structurală a regimului de impozitare ar trebui fundamentată printr-o evaluare ex-ante cuprinzătoare a impactului macroeconomic, distributiv, asupra pieței muncii și asupra capacității administrative de implementare, urmată de consultare publică substanțială și de un calendar de aplicare suficient pentru adaptarea contribuabililor și a administrației fiscale.
- Instituirea unui Comitet Guvern-BNR pentru Adoptarea Monedei Euro și Convergență, cu mandat de coordonare tehnică și instituțională, și publicarea, în

termen de 12 luni, a unei foi de parcurs naționale care să includă jaloane anuale privind consolidarea fiscală sustenabilă, reducerea inflației, convergența structurală și juridică, responsabilități instituționale clare și condiții explicite pentru avansarea către Mecanismul Cursului de Schimb II — ERM II. Foaia de parcurs ar trebui revizuită anual și nu ar trebui să stabilească o dată de adoptare a monedei euro înainte ca premisele convergenței sustenabile să fie îndeplinite în mod credibil.

Rezultat economic și social așteptat: Creșterea predictibilității cadrului fiscal și de reglementare ar trebui să reducă riscul investițional, să susțină reinvestirea profiturilor, extinderea capacității productive și menținerea ocupării forței de muncă, precum și să consolideze capacitatea României de a atrage și menține capital, investiții productive și resurse umane calificate. Simplificarea arhitecturii fiscale și întărirea conformării voluntare pot contribui la creșterea veniturilor bugetare fără recurgerea repetată la majorarea sarcinii fiscale asupra contribuabililor conformi. În același timp, o traiectorie credibilă de adoptare a monedei euro poate ancora a pe termen mediu și poate sprijini procesul de convergență economică sustenabilă al României.

Cronologia implementării

- **Primele 0-6 luni:** eliminarea completă a IMCA începând cu 2027, conform prevederilor actualului Cod fiscal; publicarea calendarului fiscal și legislativ, confirmarea principiilor de politică fiscală și demararea evaluărilor aferente foi de parcurs pentru adoptarea monedei euro.
- **În termen de 6-12 luni:** finalizarea modificărilor legislative necesare și publicarea cadrului multianual de consolidare fiscală.
- **Multianual:** implementarea etapizată a foi de parcurs pentru tranziția la euro, condiționată de menținerea unui nivel sustenabil de pregătire macroeconomică.

Prioritatea 2 - Dezvoltarea unei piețe concurențiale și funcționale în sectorul energiei (investiții în siguranța aprovizionării)

Problemă identificată: Intervențiile în piața energiei, măsurile generale de sprijin și taxele sau contribuțiile care nu sunt corelate cu funcționarea sistemului electroenergetic distorsionează formarea prețurilor și pot descuraja investițiile. În același timp, România are nevoie de capacități suplimentare de producție, de soluții de stocare, de modernizarea rețelelor de transport și distribuție, precum și de consolidarea interconectării regionale. În vara anului 2024, congestiile de rețea au contribuit la înregistrarea unor prețuri spot în România, Bulgaria și Grecia de două până la trei ori mai ridicate decât în Europa Centrală. Situația s-a deteriorat în 2026, pe fondul contextului internațional. Analiza FIC privind piața energiei indică un necesar estimat de investiții de 18 miliarde EUR pentru rețelele de distribuție și transport ale României până în 2030.

Soluția propusă

- Adoptarea unui cadru legislativ simplu, clar și bine ținut pentru protejarea consumatorilor vulnerabili.
- Instituirea unui cadru fiscal și de reglementare stabil și predictibil, care să susțină investițiile în producția de energie electrică și gaze naturale, capacități regenerabile, stocare, rețele, eficiență energetică și mecanisme de răspuns la cerere.
- Corelarea Planului Național Integrat Energie-Schimbări Climatice cu planurile de dezvoltare a rețelelor și definirea unei politici transparente privind utilizarea Fondului pentru Modernizare și a celorlalte surse de finanțare europeană disponibile.
- Creșterea flexibilității pieței prin dezvoltarea contractelor diferențiate pe intervale de consum, îmbunătățirea accesului la datele de consum, facilitarea utilizării mai multor furnizori acolo unde este fezabil, integrarea comercială a prosumatorilor și consolidarea interconectării regionale.

Acțiunea necesară din partea Guvernului

- Adoptarea unui cadru legislativ pentru protejarea consumatorilor vulnerabili.
- Clarificarea responsabilităților instituționale ale Ministerului Energiei, ale celorlalte ministere relevante, ale ANRE și ale instituțiilor de piață, precum și evaluarea impactului asupra consumatorilor al mecanismelor de sprijin, inclusiv al Contractelor pentru Diferență.
- Lansarea unui Program Național de Accelerare a Rețelei până în 2030, printre care rețelele de transport și distribuție să fie tratate ca infrastructură critică pentru dezvoltarea industrială. Programul ar trebui să includă publicarea proiectelor prioritare, a surselor de finanțare, a capacității disponibile, a jaloanelor de implementare la nivel de proiect și a standardelor obligatorii privind serviciile de racordare la rețea, precum și instituirea unui mecanism de escaladare pentru investițiile strategice. Totodată, acesta ar trebui să susțină avansarea interconectării regionale a pieței de energie electrică cu piața energetică europeană și consolidarea mecanismelor adecvate de protecție a pieței, inclusiv prin compensare financiară și verificarea mai riguroasă a participanților pe piața angro.

Rezultate economice și sociale așteptate: Un mecanism mai competitiv de formare a prețurilor, însoțit de reducerea costurilor de echilibrare și a costurilor generate de congestiile de rețea, ar contribui la consolidarea competitivității economiei românești și la îmbunătățirea accesibilității energiei. Acest lucru ar crea premise mai favorabile pentru atragerea de noi investiții atât în industriile tradiționale, cât și în sectoarele bazate pe tehnologii emergente. Mecanismele de sprijin ținute ar trebui să protejeze gospodăriile vulnerabile, asigurând totodată o alocare mai eficientă a resurselor publice. Extinderea capacităților de rețea, stocare și producție ar consolida securitatea aprovizionării, ar facilita integrarea surselor regenerabile, ar susține decarbonizarea industrială și ar genera oportunități suplimentare de investiții și ocupare.

Cronologia implementării

- **Primele 0-6 luni:** revizuirea legislației privind consumatorii vulnerabili și clarificarea responsabilităților instituționale.
- **În termen de 6-24 de luni:** revizuirea reglementărilor privind piața și rețelele, lansarea proiectelor prioritare de dezvoltare a rețelelor și a capacităților de stocare, precum și îmbunătățirea regulilor privind răspunsul la cerere și prosumatorii.
- **Până în 2030:** implementarea programului prioritar de investiții în rețele, interconectare, stocare și capacități de producție.

Implicații bugetare: Necesarul principal identificat este de aproximativ 18 miliarde EUR pentru rețelele de distribuție și transport până în 2030. Analiza FIC privind piața energiei susține o combinație de finanțare din fonduri europene, capital privat și garanții de stat pentru împrumuturi.

Prioritatea 3 - Îmbunătățirea cadrului de reglementare și modernizarea administrării fiscale

Problemă identificată: Consultările publice au adesea un caracter formal sau se desfășoară în termene prea scurte pentru a permite colectarea unor contribuții relevante și fundamentate. [Legea 52/2003](#) prevede un termen minim de numai 10 zile pentru transmiterea observațiilor, iar experiența FIC indică situații în care termenele acordate pentru răspuns au fost de doar două-trei zile. Evaluările de impact și evaluările ex-post sunt aplicate neuniform, iar adoptarea tardivă a legislației secundare generează dificultăți de implementare pentru mediul de afaceri.

Totodată, companiile se confruntă cu obligații de raportare suprapuse, platforme publice fragmentate și solicitări repetate de informații care se află deja în posesia autorităților publice. Deși ANAF dispune de un volum semnificativ de date prin instrumente precum SAF-T, RO e-Factura și RO e-Transport, metodologia de evaluare a riscului fiscal rămâne insuficient clarificată. Deficitul de conformare la TVA al României a fost raportat la 30% pentru anul 2023. Tratatul diferențiat aplicat companiilor de stat și celor private, precum și orientarea controalelor în principal către marii contribuabili conformi, pot genera distorsiuni concurențiale.

Soluția propusă

- Adoptarea unui cadru guvernamental unitar privind îmbunătățirea calității reglementării, aliniat la principiile OCDE și la recomandările formulate de FIC, care să includă consultarea timpurie a părților interesate, perioade de consultare de minimum 30 de zile, proporționale cu impactul reglementării, publicarea evaluărilor ex-ante, elaborarea rapoartelor consolidate privind feedbackul primit, realizarea evaluărilor ex-post, includerea unor clauze de revizuire sau încetare a aplicabilității și gestionarea activă a stocului de reglementări existente.

- Instituirea unui registru online unic de transparență pentru proiectele de acte normative, colectarea contribuțiilor din partea părților interesate, publicarea răspunsurilor Guvernului și prezentarea calendarelor prospective de reglementare.
- Aplicarea aceluiași standard fiscal, de reglementare și de concurență companiilor private și companiilor de stat, prin mecanisme de aplicare transparente, proporționale și fundamentate pe analiza de risc.
- Aplicarea principiului „once-only” la nivelul administrației publice și integrarea datelor și platformelor ANAF. Utilizarea SAF-T și RO e-Factura pentru orientarea controalelor în funcție de riscul fiscal, eliminarea raportărilor duplicate, precum D394, după validarea tehnică, simplificarea fișei contribuabilului și a certificatelor digitale, precum și interconectarea SPV, ghiseul.ro și a bazelor de date relevante ale statului.

Acțiunea necesară din partea Guvernului

- Modificarea cadrului de consultare publică și operaționalizarea Hotărârii Guvernului nr. [443/2022](#) prin instituirea unor controale obligatorii de calitate pentru evaluările de impact și evaluările ex-post.
- Desemnarea unei structuri centrale cu autoritatea de a monitoriza respectarea standardelor privind consultarea publică și evaluarea impactului reglementărilor și de a împiedica avansarea proiectelor neconforme în absența unei justificări publicate.
- Instituirea obligației ca legislația secundară și ghidurile de implementare să fie publicate cu suficient timp înainte de intrarea în vigoare a legislației primare, astfel încât companiile și autoritățile publice să dispună de timpul necesar pentru pregătire.
- Instituirea obligației ca toate ministerele și agențiile să publice agende anuale de reglementare, matrici de feedback privind consultările și calendare de implementare pentru legislația secundară.
- Finalizarea motorului integrat de analiză a riscului al ANAF și publicarea unor principii clare privind guvernarea riscului, indicatorii de colectare și indicatorii de performanță a serviciilor. Prioritizarea fraudei și a neconformării fiscale, nu exclusiv a dimensiunii contribuabilului.
- Adoptarea unui program etapizat de simplificare administrativă, care să acopere declarațiile duplicate, accesul digital, reutilizarea documentelor, înrolarea municipalităților în ghiseul.ro și interacțiunea electronică integrală cu contribuabilii.

Rezultatul economic și social așteptat: O legislație mai bine fundamentată ar trebui să reducă costurile de conformare, necesitatea modificărilor legislative repetate și disputele generate de implementare. Asigurarea unui cadru concurențial echitabil ar trebui să protejeze concurența loială între companiile private și întreprinderile de stat. O administrare fiscală a ANAF bazată pe date poate îmbunătăți colectarea și conformarea voluntară, reducând în același timp controalele inutile și timpul administrativ suportat de contribuabilii conformi. Serviciile integrate ar îmbunătăți, de asemenea, accesul cetățenilor la informații fiscale corecte și furnizate la timp.

Cronologia implementării

- **Primele 0–6 luni:** adoptarea standardelor minime de consultare, publicarea calendarului de reglementare și proiectarea registrului de transparență.
- **În termen de 6–12 luni:** implementarea raportării feedbackului, a controlului calității evaluărilor de impact și a unor măsuri rapide de simplificare la nivelul ANAF, inclusiv formulare digitale și eliminarea cerințelor duplicate validate.
- **În termen de 1–3 ani:** finalizarea integrării principalelor platforme, implementarea administrării bazate pe risc și realizarea revizuirii multianuale a reglementărilor existente.

Implicații bugetare: Principalele costuri vizează integrarea sistemelor IT, guvernanta datelor, consolidarea capacității personalului și mentenanța. Mai multe dintre simplificările propuse nu au un impact bugetar direct și contribuie, în principal, la eliberarea timpului alocat de personalul administrației și de mediul de afaceri activităților administrative.

Prioritatea 4 - Dezvoltarea investițiilor strategice și valorificarea fondurilor europene

Problemă identificată privind fondurile UE: România nu dispune de un sistem instituțional suficient de integrat pentru atragerea, facilitarea și menținerea investițiilor strategice. FIC identifică bariere recurente în administrarea fondurilor europene: reguli neuniforme între scheme de finanțare similare, calendare impredictibile sau anulate, perioade scurte de aplicare, durate îndelungate de evaluare și contractare, cerințe documentare disproporționate și o abordare ex-post cu caracter punitiv.

Probleme similare de predictibilitate și implementare afectează și schemele de ajutor de stat. Companiile nu dispun de suficiente informații privind calendarele de lansare, condițiile de eligibilitate și bugetele disponibile, ceea ce îngreunează planificarea investițiilor majore. Capacitatea administrativă poate fi, de asemenea, insuficientă în raport cu numărul și complexitatea schemelor introduse prin pachetul de redresare economică.

România nu are, de asemenea, un cadru dedicat proiectelor strategice care depășesc 200 de milioane EUR. Pentru investiții de această dimensiune, sprijinul financiar nu este

suficient. Investitorii au nevoie și de proceduri de autorizare predictibile, acces la utilități și infrastructură logistică, coordonare între autoritățile centrale și locale și termene de implementare clar definite.

Soluția propusă

- Standardizarea regulilor și a documentației aferente accesării fondurilor europene, publicarea unor calendare predictibile ale apelurilor de proiecte și a datelor privind ciclul de implementare, reducerea duratelor de evaluare și contractare, extinderea utilizării instrumentelor financiare și a accesului la creditare, precum și orientarea administrării către prevenție și îndrumare ex-ante.
- Instituirea unui cadru juridic general pentru proiectele strategice cu o valoare de peste 200 de milioane EUR, care să combine sprijinul financiar cu proceduri accelerate de autorizare, acces la utilități și infrastructură logistică, precum și mecanisme structurate de coordonare între autoritățile centrale și locale.
- Prioritizarea investițiilor ancoră cu potențial de dezvoltare a ecosistemelor industriale locale, a lanțurilor de furnizori și a competențelor relevante în domenii precum bateriile și mobilitatea electrică, semiconductorii și electronica avansată, materialele avansate și substanțele chimice verzi.
- Valorificarea Cadrului UE privind ajutoarele de stat în contextul Pactului pentru o Industrie Curată — CISAF — pentru dezvoltarea unor scheme simplificate și, acolo unde este cazul, prenotificate, susținute prin bugete dedicate și predictibile.
- Simplificarea procesului de evaluare prin utilizarea unui set restrâns de criterii relevante din punct de vedere economic, instituirea unor ferestre anuale predictibile pentru depunerea aplicațiilor și reducerea perioadei de analiză și plată de la 60 la 30 de zile.
- Prioritizarea unui portofoliu limitat de proiecte critice de infrastructură de transport, energie și digitală, cu guvernanta dedicată și raportare publică periodică privind stadiul implementării.

Acțiunea necesară din partea Guvernului

- Adoptarea unor standarde comune pentru managementul fondurilor europene, care să reglementeze planificarea, transparența, evaluarea, contractarea, implementarea și prevenția, cu stabilirea unor termene de procesare clare și măsurabile.
- Aprobarea unui cadru juridic general pentru investițiile strategice cu o valoare de peste 200 de milioane EUR și instituirea unui traseu administrativ accelerat, dedicat acestor proiecte, care să acopere procedurile de autorizare, accesul la utilități, infrastructura necesară și coordonarea cu autoritățile locale.
- Publicarea unui calendar multianual al schemelor de ajutor de stat și comunicarea transparentă a bugetelor anuale disponibile în cadrul programelor gestionate de Ministerul Finanțelor și Ministerul Economiei.
- Asigurarea faptului că schemele dezvoltate în cadrul CISAF beneficiază de reguli clare de eligibilitate, bugete dedicate și proceduri simplificate de aprobare.

- Instituirea unor ferestre recurente anuale pentru depunerea aplicațiilor și a unor termene clare și măsurabile pentru evaluare, contractare și plată, inclusiv stabilirea unui obiectiv de 30 de zile pentru procedurile relevante de evaluare și plată.
- Adoptarea unui portofoliu național de investiții industriale, corelat cu schemele de ajutor de stat disponibile, fondurile europene, programele dedicate forței de muncă și prioritățile de infrastructură.
- Creșterea eficienței și predictibilității proceselor de obținere a autorizațiilor și avizelor necesare, inclusiv a celor privind construcțiile, protecția mediului și funcționarea activităților economice.

Rezultate economice și sociale așteptate: O administrare mai rapidă și mai predictibilă a fondurilor UE ar trebui să accelereze absorbția, să reducă întârzierile proiectelor și să îmbunătățească impactul resurselor deja disponibile pentru România. Calendare transparente, reguli stabile și timpi de procesare mai scurți ar permite companiilor să-și coordoneze propriile bugete de investiții cu oportunitățile de finanțare publică.

Un cadru dedicat pentru proiecte care depășesc 200 de milioane EUR ar îmbunătăți capacitatea României de a concura pentru investiții regionale majore. Prioritizarea proiectelor ancoră și a lanțurilor valorice strategice ar susține producția internă, ar reduce dependențele de importuri, ar îmbunătăți balanța comercială și ar crea ecosisteme industriale în jurul investitorilor importanți.

O capacitate administrativă mai mare și o coordonare mai clară între scheme ar accelera evaluarea și plata, reducând în același timp riscurile de implementare. Permitea prelungirilor justificate ale perioadei de menținere a investițiilor ar ajuta companiile viabile să-și păstreze operațiunile, angajații și relațiile cu furnizorii, în loc să returneze o parte din sprijin din cauza unor circumstanțe excepționale în afara controlului lor. Acest lucru ar proteja ocuparea forței de muncă, contribuțiile la securitate socială și veniturile bugetare pe termen lung.

Beneficiile așteptate mai largi sunt o absorbție mai rapidă a fondurilor UE, mai multe proiecte greenfield și de reinvestire, rețele locale de furnizori mai puternice, productivitate mai ridicată, dezvoltare regională și transfer tehnologic.

Cronologia implementării

- **În primele 0–12 luni:** publicarea unor calendare predictibile pentru fondurile europene și schemele de ajutor de stat; comunicarea transparentă a bugetelor disponibile în cadrul schemelor relevante; introducerea unor standarde administrative comune și a unor măsuri rapide de simplificare; revizuirea domeniilor de eligibilitate ale schemelor de finanțare.
- **În termen de 1–3 ani:** implementarea cadrului dedicat investițiilor strategice, a standardelor comune pentru administrarea fondurilor europene și a schemei revizuite de ajutor de stat pentru industria prelucrătoare.

- **În termen de 3–5 ani și ulterior:** finalizarea principalelor măsuri privind infrastructura și dezvoltarea ecosistemelor industriale, cu obiectivul de a poziționa România printre principalele destinații de investiții din Uniunea Europeană. Monitorizarea rezultatelor pe termen lung ar trebui continuată până în 2034.

Implicații bugetare: Schemele de ajutor de stat și cadrul pentru investiții care depășesc 200 de milioane EUR vor necesita alocări bugetare anuale și multianuale transparente. Resurse administrative suplimentare vor fi necesare pentru a gestiona portofoliul extins de ajutor de stat și pentru a accelera investițiile strategice. Aceste costuri trebuie comparate cu pierderile economice și fiscale generate de investițiile întârziate sau abandonate.

Problemă identificată privind ARICE: Propunerea FIC evidențiază fragmentarea serviciilor dedicate investitorilor, coordonarea insuficientă a instrumentelor de sprijin și capacitatea administrativă limitată la nivel regional. Aceste constrângeri contribuie la întârzierea proiectelor industriale și afectează competitivitatea României în raport cu economiile comparabile din regiune.

Soluția propusă

- Operaționalizarea ARICE ca centru de coordonare al sistemului național de atragere, facilitare și menținere a investițiilor, cu raportare directă către Prim-ministru, sprijinit de un consiliu de supraveghere interinstituțional și de un consiliu consultativ al mediului privat. ARICE ar trebui să îndeplinească rolul de punct unic de contact pentru investitorii semnificativi, să asigure gestionarea relației cu investitorul pe întreaga durată a implementării proiectului și să coordoneze soluționarea aspectelor nesoluționate între autoritățile competente.
- Dezvoltarea unui serviciu integrat și multilingv pentru investitori, care să acopere furnizarea de informații, facilitățile și instrumentele de sprijin disponibile, selecția amplasamentelor, procesul de autorizare, racordarea la utilități, necesarul de forță de muncă și monitorizarea stadiului aplicațiilor. Fiecare proiect eligibil ar trebui să beneficieze de un manager de caz desemnat, de un calendar consolidat de implementare și de acces la un mecanism de escaladare, cu menținerea competențelor decizionale legale la nivelul autorităților competente. În paralel, ar trebui consolidate capacitatea regională de sprijin pentru investitori, parcurile industriale și clusterelor, legăturile cu furnizorii locali și parteneriatele pentru dezvoltarea competențelor, cu prioritate pentru sectoarele identificate de FIC: energie, apărare, IT și comunicații și agroindustrie.

Acțiunea necesară din partea Guvernului

- Aprobarea reformei de guvernanță și organizare a ARICE, a indicatorilor de performanță aferenți și a unui buget multianual stabil. Performanța ARICE ar trebui evaluată cu prioritate prin raportare la rezultatele obținute pentru investitori, inclusiv rata de conversie a proiectelor, durata de implementare, volumul capitalului atras,

numărul locurilor de muncă create, retenția investitorilor și nivelul de satisfacție al acestora, nu exclusiv prin volumul activităților desfășurate.

- Instituirea unor obligații clare privind schimbul de date și stabilirea unor acorduri privind nivelul serviciilor între ARICE, Ministerul Finanțelor, ANAF, ONRC, INS, autoritățile responsabile de investiții și fonduri europene, structurile regionale și autoritățile locale.

Rezultat economic și social așteptat: Documentul FIC privind ARICE stabilește, cu titlu indicativ, o ambiție strategică pentru anul 2034, respectiv creșterea stocului de investiții străine directe cu 80% față de nivelul înregistrat în 2024, crearea a 200.000 de locuri de muncă și generarea unei contribuții directe cumulate echivalente cu 10 puncte procentuale din PIB, prin formarea brută de capital fix în perioada 2026–2034. Aceste obiective au caracter strategic și necesită validare suplimentară, precum și o implementare consecventă și susținută.

Cronologia implementării

- **În primele 0–12 luni:** lansarea serviciului integrat pentru investitori; desemnarea managerilor de caz pentru proiectele eligibile; încheierea acordurilor privind nivelul serviciilor cu principalele autorități competente; operaționalizarea seturilor de date publice existente; publicarea ghidurilor pentru investitori și a calendarelor aferente fondurilor europene; precum și introducerea unor măsuri rapide de simplificare administrativă.
- **În termen de 1–3 ani:** finalizarea structurii operaționale și regionale a ARICE; integrarea sistemelor de date; dezvoltarea parcurilor industriale și a clusterelor; precum și implementarea standardelor comune pentru administrarea fondurilor europene.
- **În termen de 3–5 ani și ulterior:** finalizarea principalelor măsuri privind infrastructura și dezvoltarea ecosistemelor industriale, cu obiectivul de a poziționa România printre principalele destinații de investiții din Uniunea Europeană. Monitorizarea rezultatelor pe termen lung ar trebui continuată până în 2034.

Implicații bugetare: Sunt necesare alocări bugetare distincte, la nivel de proiect, pentru dezvoltarea parcurilor industriale, a competențelor, a infrastructurii și a sistemelor digitale. Simplificarea administrării fondurilor europene ar trebui să contribuie, în principal, la creșterea vitezei și eficacității utilizării resurselor deja disponibile. Documentul de fundamentare al FIC privind ARICE propune, cu titlu indicativ, un buget operațional de aproximativ 12 milioane EUR anual. Finanțarea ar putea fi asigurată printr-o combinație de resurse de la bugetul de stat, fonduri europene și bugete locale, în special pentru susținerea structurilor regionale.

Prioritatea 5 –Transformarea digitală a sectorului public, dezvoltarea unei strategii naționale pentru date și valorificarea inteligenței artificiale pentru dezvoltarea capitalului uman

Problemă identificată privind digitalizarea sectorului public și o strategie solidă de date: Platformele fragmentate, procedurile bazate pe documente pe suport de hârtie și obligațiile de raportare duplicate continuă să genereze costuri directe pentru companii, cetățeni și administrația publică, iar aceste disfuncționalități nu pot fi remediate exclusiv prin măsuri punctuale de simplificare administrativă. Guvernul ar trebui să trateze digitalizarea serviciilor publice ca o prioritate distinctă, cu un coordonator unic responsabil, o foaie de parcurs publică pentru furnizarea serviciilor digitale și interoperabilitatea definită ca cerință obligatorie, nu doar ca obiectiv programatic.

Realizarea acestui obiectiv depinde de existența unei strategii naționale solide privind datele publice, care să includă standarde comune de date, registre oficiale de referință, schimb securizat de date între instituții și aplicarea consecventă a principiului „once-only”, astfel încât informațiile deja deținute de stat să nu mai fie solicitate din nou companiilor sau cetățenilor. Datele publice ar trebui administrate ca un activ strategic, cu responsabilități instituționale clare, indicatori privind calitatea și disponibilitatea datelor, garanții adecvate privind protecția datelor personale și securitatea cibernetică, precum și seturi de date deschise acolo unde publicarea este posibilă. În absența unor date fiabile, nu poate exista o evaluare de impact credibilă, o aplicare a reglementărilor bazată pe risc sau un control măsurabil al cheltuielilor publice.

Problemă identificată privind Inteligența artificială, cu prioritate pe educație. O strategie națională privind inteligența artificială ar trebui să însoțească acest demers, prin definirea cazurilor prioritare de utilizare în administrația publică, a condițiilor prealabile privind guvernanta, datele și competențele, precum și a cadrului de adoptare în conformitate cu reglementările europene aplicabile. Educația reprezintă un domeniu strategic esențial, întrucât programele de studiu, formarea cadrelor didactice și infrastructura digitală vor determina capacitatea viitoare a forței de muncă de a utiliza aceste tehnologii în mod productiv, nu doar de a le consuma pasiv. Investițiile timpurii în competențe digitale și în alfabetizare privind inteligența artificială, la nivelul școlilor, universităților și formării profesionale, reprezintă una dintre cele mai eficiente modalități de consolidare a competitivității pe termen lung a României și de menținere a resurselor umane calificate.

Soluția propusă

- Instituirea unui **cadru guvernamental unitar pentru transformarea digitală a administrației publice**, coordonat de o autoritate unică responsabilă, cu atribuții clar definite pentru ministere și instituțiile publice și cu obiective măsurabile privind furnizarea serviciilor publice digitale.

- Elaborarea și publicarea unei foi de parcurs multianuale pentru digitalizarea serviciilor publice, care să prioritizeze interacțiunile cu impact semnificativ pentru companii și cetățeni și să consacre principiul potrivit căruia serviciile publice trebuie furnizate integral digital, acolo unde acest lucru este posibil din punct de vedere legal și tehnic.
- Stabilirea **unor cerințe obligatorii între interoperabilitate și principiul „once-only” exclusiv** pentru sistemele IT noi și existente din sectorul public. Informațiile deja disponibile într-o bază de date oficială ar trebui să fie schimbate în siguranță între instituțiile competente, nu solicitate în mod repetat de la companii sau cetățeni.
- Adoptarea și implementarea unei **strategii naționale privind datele din sectorul public**, care să stabilească standarde comune pentru colectarea, clasificarea, calitatea, responsabilitatea instituțională, accesibilitatea, păstrarea și schimbul securizat de date între instituții.
- Plasarea **educației și a dezvoltării competențelor forței de muncă în centrul strategiei României privind inteligența artificială**, prin introducerea progresivă a competențelor digitale și de inteligență artificială în școli, universități și învățământul profesional, precum și prin consolidarea formării cadrelor didactice, a infrastructurii educaționale și a cooperării cu angajatorii.

Acțiunea necesară din partea Guvernului

- Formularea unui **cadru național pentru transformarea prin inteligență artificială**, care să stabilească utilizările prioritare în administrația publică, standardele comune de guvernare și cerințele privind calitatea datelor, supravegherea umană, securitatea cibernetică, transparența și responsabilitatea.
- Publicarea, în primul an, a unei **Foi de parcurs naționale pentru serviciile publice digitale**, care să identifice serviciile prioritare, instituțiile responsabile, termenele de implementare și obiectivele măsurabile pentru digitalizarea integrală a serviciilor.
- Adoptarea unui **Plan național de implementare a inteligenței artificiale**, care să identifice cazurile prioritare de utilizare în sectorul public, autoritățile responsabile, seturile de date necesare, garanțiile de guvernare și jaloanele de implementare.
- În cadrul **Strategiei naționale privind datele din sectorul public**, realizarea unui **inventar al principalelor baze de date și registre publice**, identificarea cerințelor duplicate de colectare și raportare a datelor și stabilirea instituțiilor care reprezintă sursa oficială pentru fiecare categorie majoră de date publice.
- Introducerea unor indicatori măsurabili pentru serviciile publice digitale, inclusiv ponderea procedurilor finalizate integral online, timpii de procesare, disponibilitatea sistemelor, reutilizarea datelor deja deținute de stat și reducerea obligațiilor de raportare duplicate.
- Instituirea unui cadru pentru publicarea seturilor de date publice cu valoare ridicată în formate standardizate și reutilizabile, precum și stabilirea unor responsabilități instituționale clare pentru menținerea acurateței și disponibilității acestora.

- Dezvoltarea unor parteneriate între Guvern, universități, școli, instituții de cercetare și mediul privat, pentru susținerea competențelor practice în domeniul inteligenței artificiale, a cercetării aplicate și a alinierii educației la nevoile pieței muncii.

Rezultat economic și social așteptat

O administrație publică digitală, coordonată la nivel central, ar contribui la reducerea costurilor administrative, a timpilor de procesare și a obligațiilor de raportare duplicate pentru companii și cetățeni, concomitent cu creșterea productivității instituțiilor publice. Furnizarea serviciilor publice integral digital, de la inițiere până la finalizare, și aplicarea sistematică a principiului „o singură dată” ar permite companiilor să redirecționeze resursele utilizate în prezent pentru proceduri administrative repetitive către investiții productive și dezvoltarea activității economice.

O arhitectură națională coerentă a datelor ar contribui, de asemenea, la îmbunătățirea calității procesului de elaborare a politicilor publice. Datele publice fiabile, interoperabile și gestionate unitar pot susține evaluări de impact mai riguroase, o alocare mai bine ținută a cheltuielilor publice, o capacitate sporită de identificare a fraudei și a riscurilor, o aplicare mai eficientă a reglementărilor și o măsurare transparentă a performanței administrației.

Îmbunătățirea accesului la datele publice poate sprijini inovarea și dezvoltarea de noi servicii digitale, consolidând totodată transparența și responsabilitatea instituțională.

Dezvoltarea competențelor în domeniul inteligenței artificiale în sistemul de educație și la nivelul forței de muncă ar consolida capacitatea României de a concura pentru investiții intensive în tehnologie și pentru activități economice cu valoare adăugată ridicată. Dezvoltarea timpurie a competențelor digitale și de inteligență artificială ar contribui la creșterea adaptabilității, productivității și angajabilității forței de muncă și ar reduce riscul ca transformările tehnologice să accentueze decalajele existente de competențe.

Cronologia implementării

- **În primele 0–6 luni:** desemnarea coordonatorului central; instituirea cadrului de guvernanta pentru transformarea digitală; inițierea inventarierii registrelor publice, a platformelor existente și a cerințelor duplicate de raportare; precum și definirea standardelor comune privind interoperabilitatea și guvernanta datelor.
- **În termen de 6–12 luni:** publicarea Foii de parcurs naționale pentru serviciile publice digitale și a Strategiei naționale privind datele; identificarea registrelor oficiale de referință; stabilirea indicatorilor măsurabili pentru serviciile publice digitale; precum și adoptarea Planului național de implementare a inteligenței artificiale.
- **În termen de 1–3 ani:** integrarea sistemelor și registrelor guvernamentale prioritare; aplicarea principiului „o singură dată” pentru interacțiunile cu volum ridicat dintre administrația publică, companii și cetățeni; extinderea seturilor de date publice

deschise; precum și implementarea programelor de dezvoltare a competențelor digitale și de inteligență artificială în educație și în administrația publică.

Implementarea guvernantei și monitorizarea întregului pachet de propuneri

Cele cinci priorități ar trebui gestionate ca un pachet național integrat pentru competitivitate. Pentru fiecare prioritate, Guvernul ar trebui să desemneze un responsabil politic, agreat la nivelul principalelor părți implicate, și o instituție coordonatoare pentru implementare, să stabilească o situație de referință și un set de trei până la cinci indicatori măsurabili de rezultat, să definească ținte anuale și să raporteze trimestrial progresul înregistrat. În situația în care jaloanele strategice înregistrează întârzieri, ar trebui aplicat un mecanism formal, structurat și transparent de consultare și escaladare.

Exemplele de indicatori pot fi preluate din sursele FIC și pot include perioada de notificare prealabilă pentru modificările fiscale, numărul evaluărilor de impact publicate, durata procedurilor de autorizare, ponderea serviciilor disponibile integral online, capacitățile noi de producție și stocare conectate la rețea, durata proceselor de racordare la rețea, rata de absorbție a fondurilor europene și durata proceselor de contractare, fluxurile de investiții, numărul locurilor de muncă create și nivelul de satisfacție al investitorilor.

Frecvență	Document al Guvernului	Exemple de indicatori
Lunară	Tablou de bord operațional	Timpi de procesare, timpul de răspuns către investitori, performanța serviciilor digitale, stadiul proiectelor prioritare.
Trimestrială	Raport public privind stadiul implementării	Portofoliul de investiții, stadiul evaluării și contractării fondurilor europene, progresul racordărilor la rețea și îndeplinirea jaloanelor de reglementare.
Anuală	Evaluare a competitivității	Fluxurile și stocul de investiții străine directe, investițiile și locurile de muncă generate, predictibilitatea cadrului de reglementare, performanța colectării veniturilor bugetare și stadiul implementării infrastructurii.